

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ У 40-90-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

Урок з всесвітньої історії

УПОВІЛЬНЕННЯ ТЕМПІВ РОЗВИТКУ

- Війна викликала подальше ослаблення економічних і політичних позицій Великобританії.
- Упродовж років війни зменшився загальний обсяг промислової продукції, що становив в 1946 р. 90% від рівня 1937 р. Значно скоротився експорт англійських товарів. Дефіцит платіжного балансу до кінця війни перевищив 4 млрд ф.ст. Устаткування англійських підприємств упродовж свого війни зносилося, технічний прогрес уповільнився.

ЗМІНИ УРЯДІВ ЛЕЙБОРИСТІВ І КОНСЕРВАТОРІВ (40-70-ТІ РОКИ)

- Лейбористи (**К.Еттли**) котрі прийшли до влади відразу після війни, керували понад шість років. Вони намагалися врятувати країну від кризи шляхом **одержавлення економіки, особливо найбільш зруйнованих і занепалих галузей, підприємств. Були розгорнуті соціальні програми.**
- На парламентських виборах у Жовтні 1951 р. перемогли консерватори. Прем'єр-міністром знову став **В. Черчіль**, який перебував на цьому посту до 1955 р., пішовши у відставку за віком (йому на той час виповнилося 80 років).
- Консерватори намагались побудувати ринкову економіку шляхом приватизації галузей, продажі в приватні руки.
- З наступних консервативних прем'єрів найпомітнішою фігурою вважався **Гарольд Макмілан**, котрий очолював кабінет у 1957-1963 рр.
- Консерваторів (після 13-річного їх правління) 1964 р. змінив лейбористський уряд **Гарольда Вілсона**.
- У 1970 р. до влади прийшов консервативний уряд на чолі з **Едвардом Хітом**. У 1974-1979 рр. країною знову правив уряд лейбористів, прем'єр-міністром якого був спочатку **Г. Вілсон**, а після його відставки (1976) - **Джеймс Каллаген**.

Климент Эттли

КРАХ КОЛОНІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ І ПРОБЛЕМИ З АРМІЄЮ

- Втрата **колоніальної імперії** болісно відбилася на економіці країни, а що почалася епоха НТР зажадала змін у традиційної структури виробництва. Відчутних коштів вимагали великі військових витрат і розпочате 50-ті рр. **технічне переоснащення армії**, які спричинили скорочення соціальних програм. Усе це створювало додаткових труднощів під управлінням країною для консервативного уряду, який прагнув поверненню ролі світового лідера для Великобританії.

КОНТРАСТИ БРИТАНІЇ 60-70-Х РОКІВ

- У другій половині 60—70-е рр. економіка Великобританії лежить у вкрай **складному становищі**.
- З одного боку, бурхливо **росли гігантські монополії** у найбільш сучасних галузях виробництва, які диктували свої і надавали могутньо вплинути на внутрішню й зовнішній політиці уряду.
- З іншого — **збільшився державний сектор**, який охоплював переважно старі традиційні галузі виробництва та вкрай **повільно перебудовувався під впливом НТР**, його продукція не могла успішно конкурувати на світовому ринку.
- Розвився робітничий і профспілковий рух.

«ХВОРА ЛЮДИНА ЄВРОПИ»

- Отже, що у 70-ті рр. ХХ століття Великобританія перетворилася на **застійне суспільство**. **Дуже велике було безробіття**.
- За темпам розвитку поступалася ФРН, США, Франції, Італії.

МАРГАРЕТ ХІЛЬДА ТЕТЧЕР

- Маргарет Робертс походить із сім'ї, що належить до дрібної буржуазії. Цим пояснюється той факт, що важливими елементами ідеологічної концепції «тетчеризму» стали проголошене консерваторами **повернення до вікторіанських моральних цінностей: поваги до сім'ї та релігії, закону і порядку, ощадливості, охайності, працелюбства, самостійності і т. і.**
- Її батько – бакалійник, в 12 років покинув школу і присвятив себе практичним справам. Матір – кравчиня за фахом.
- Батько привив дівчинці повагу до ідей партії торі (консерваторів). Маргарет добре вчилася, багато читала, захоплювалася **хімією**, згодом – **правом та історією**. Тетчер отримала вищу освіту з науковою ступінню **бакалавра з хімії**, згодом вчилася в Оксфорді, отримувала **юридичну освіту**.

ПОЛІТИЧНА КАР'ЄРА ТЕТЧЕР І ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ

- В Оксфорді Маргарет сформувалась як політичний діяч-консерватор.
- У вересні 1951 року **Маргарет Робертс** виходить заміж за бізнесмена **Деніса Тетчера**. Народила двійню: хлопчика та дівчинку.
- Стала лідером **Консервативної партії**, була обрана до парламенту.

ПЕРЕМОГА КОНСЕРВАТОРІВ НА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 1979 РОКУ.

- У травні 1979 року Маргарет Тетчер стала головою уряду – прем'єр-міністром (1979-1990).
- У п'ятницю 4 травня 1979 року вона відправилася у штаб-квартиру партії, де був встановлений торт у формі входу в резиденцію прем'єр-міністра на Даунінг-стріт, ту резиденцію, в яку повинна була увійти Тетчер господаркою.
- Після традиційної аудієнції у королеви в якості нового прем'єр-міністра, Тетчер негайно приступила до виконання своїх повноважень.

ТЕТЧЕРИЗМ

1. Свобода приватному підприємництву;
2. сприяння зростанню ролі корпорацій і ринку в регулюванні господарських процесів при скороченні підприємницької діяльності держави;
3. скорочення націоналізованого сектора економіки (до приватників поверталися підприємства нафтової, авіакосмічної, суднобудівної та інших галузей промисловості);
4. скорочувалися податки;
5. взято курс на зниження темпів зростання державних видатків, бралось до уваги й скорочення соціальних програм;
6. заохочення розвитку НТР, вкладення коштів у переоснащення підприємств;
7. нафта у Північному морі;
8. обмеження зростання зарплати, тощо.

БОРОТЬБА ЗІ СТРАЙКОВИМ РУХОМ И ПОВСТАНЦЯМИ ІРЛАНДІЇ

- М. Тетчер не йшла на жодні поступки опозиції **ольстерським протестантам (Ірландія)**, твердою рукою придушила **страйковий рух**, зруйнувала непокірну **профспілку шахтарів**;
- Її «охрестили» її **«залізною леді»**.

ВИХІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ З ДОВГОЇ КРИЗИ

- **З 1982 р.** економічне становище почало змінюватися на краще, а **з 1985 р.** почалося піднесення, яке тривало аж до **1990 р.**
- Різко знизилися темпи інфляції, почало скорочуватися безробіття (з 3,3 млн 1985 р. до 2,3 млн 1988 р.).
- Зросла продуктивність праці. Успіхи 80-х років у розвитку британської економіки називають **«англійським дивом»**.
- Розвиток **нових технологій** на підприємствах.
- Нарешті, помітно вплинули на розвиток економіки й **зміцнення фінансів відкриття й розробка родовищ нафти** на дні Північного моря, поблизу Шотландії. Велика Британія не тільки повністю забезпечила себе енергоресурсами, придбання яких раніше вимагало величезних коштів, а й стала експортером нафтопродуктів. Унаслідок цього значно **зменшилася зовнішня заборгованість Англії**. Збільшилися золотовалютні запаси. Піднявся курс фунта стерлінгів.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

1) Протистояння з СРСР до 1985 року.

2) Потім поїздка в 1987 року в СРСР, зустріч з М. Горбачовим. Відновлення партнерських відносин.

3) 1982 рік – війна Великобританії і Аргентини за контроль над Фоклендськими островами. Після капітуляції аргентинських військ Англія припинила війну.

ВІДСТАВКА ТЕТЧЕР У 1990 РОЦІ

- М. Тетчер стала британським прем'єр-міністром, що у ХХ ст. найтриваліший час був при владі. Однак на зламі 80-90-х років її позиції почали слабнути, деякі її конкретні кроки в галузі внутрішньої й зовнішньої політики зазнали гострої критики в керівництві консервативної партії та в уряді.
- Наприкінці 1990 р. вона **змушена була піти у відставку**. Однак для більшості британців М. Тетчер залишилась одним з **найвидатніших політичних діячів країни і світу**.

ПРЕМ'ЄРСТВО ЛІДЕРА КОНСЕРВАТОРІВ ДЖОНА МЕЙДЖОРА (1990-1997)

- У перший рік правління Мейджора світова економіка переживала спад.
- Всього через 5 місяців після початку другого терміну прем'єрства Мейджора вибухнула **фінансова криза**, що увійшла до історії як «Чорна середа».
- Уряд Великої Британії вимушений був піти на девальвацію фунта і вийти з європейської валютної системи (ERM).
- Після вимушеного виходу Великої Британії з європейської валютної системи **британська економіка відновлювалася досить швидкими темпами**. Цьому сприяла гнучка економічна політика з плаваючим валютним курсом і низькою ставкою рефінансування, а також те, що падіння курсу фунта підвищило привабливість британських товарів за кордоном, і експорт різко зріс.

ПЕРЕМОГА ЛЕЙБОРИСТІВ. ТОНІ БЛЕР (1997-2007)

- 1. Заходи до покращення економічного стану.
- 2. Активна соціальна політика. Приділяється увага охороні здоров'я та освіті.
- 3. Активна зовнішня політика. Блер підтримав цілий ряд аспектів зовнішньої політики США, беручи участь у вторгненнях **до Афганістану в 2001 і Іраку в 2003**. В результаті він зіткнувся з різкою критикою більшості ліберально настроєних британців, тобто прихильників своєї власної партії, а обставини втягнення Британії до війну в Іраку розглядаються багатьма як безчесні.
- **27 червня 2007 року** королева Єлизавета II прийняла відставку Тоні Блера з посади прем'єр-міністра та призначила **Гордона Брауна**, канцлера казначейства, доручивши йому сформувати Кабінет.

